Jak przeprowadzić cykl – wskazówki dla nauczyciela

Przygotowanie

- Wydrukuj karty pracy 1–5 i powtórkę dla każdego ucznia. Na lekcję 5 przygotuj kopię wzorcowego akapitu i tabeli kryteriów (dodatki) albo wyświetl je.
- Przed cyklem uczniowie czytają całą powieść. Na lekcjach pracują na swoim wydaniu; karty zawierają najważniejsze fragmenty z serwisu Wolne Lektury (utwór jest wolny od praw autorskich).
- Cykl obejmuje wszystkie trzy części. Wątek śmierci Karoliny i romans z Laurą omawiamy krótko na lekcji 3, bo są ważne dla fabuły, ale nie dla sporu o Polskę.
- Przed lekcją 1 przejrzyj tabelę „Układ powieści" i „Pułapki" (dodatki) – zawierają fakty sprawdzone w tekście.

Jak rozmawiać o powieści

- Trzymaj się tekstu: szklane domy to opowieść ojca, matka ginie przy robotach, ojciec umiera w pociągu, Karolina – od strychniny.
- Ocena Cezarego i interpretacja finału nie mają jednej dobrej odpowiedzi. Liczy się uzasadnienie konkretnym miejscem z tekstu.
- Rozmowę o rzezi w Baku prowadź spokojnie: wystarczy wskazać skalę przemocy i jej wpływ na bohatera, bez dopowiadania szczegółów.
- Konteksty (historyczny, biograficzny, literacki) wprowadzaj tak, żeby pogłębiały interpretację – tak samo działa kryterium kompetencji literackich i kulturowych na maturze.

Ocenianie

- Sprawdzian (A i B, 6 zadań, 45 minut): zadania do fragmentu lektury w typie testu historycznoliterackiego matury PP (wybór A–D, P/F, wyjaśnienie, ocena z uzasadnieniem), zadania z całej lektury oraz ćwiczebna krótka wypowiedź argumentacyjna (teza, dwa argumenty, plan, 120–200 wyrazów). Ta ostatnia nie jest zadaniem z arkusza CKE – przygotowuje do wypracowania (min. 300 wyrazów).
- W zadaniach otwartych stosuj zasady CKE: uznaje się każdą odpowiedź merytorycznie poprawną; sam cytat to 0 pkt; błąd rzeczowy w zadaniu z lektury daje 0 pkt.
- Wypowiedź argumentacyjną oceniaj według kryteriów w kluczu, przygotowanych na wzór kryteriów CKE. Za błąd kardynalny albo brak odwołania do „Przedwiośnia" przyznaj 0 pkt za całe zadanie.
- Karty pracy sprawdzaj i komentuj: co jest dobre, co poprawić i jak to zrobić.

PIERWSZA ŁAWKA

LEKCJA 1 Z 5 · „PRZEDWIOŚNIE" – CYKL LEKCJI

„Rewolucja jest to konieczność"? – Cezary w Baku

Lekcja 1 z 5. **Pytanie lekcji:** Co Cezary widzi w rewolucyjnym Baku i dlaczego mimo to wierzy w rewolucję? „Przedwiośnie" jest lekturą obowiązkową czytaną w całości (zakres podstawowy). Przed cyklem uczniowie znają całą powieść; na tej lekcji pracujemy na „Rodowodzie" i początku części I (do śmierci matki, rzezi i drogi do Polski). Fragmenty w kartach pochodzą z wolnelektury.pl.

Przedmiot	Język polski
Klasa	liceum i technikum, klasa 3
Cykl	„Przedwiośnie" – cykl lekcji – lekcja 1 z 5
Temat lekcji	**„Rewolucja jest to konieczność"? – Cezary w Baku**
Czas	45 minut
Metody	rozmowa kierowana, praca z tekstem informacyjnym, analiza fragmentu w parach, oś zdarzeń na tablicy, krótka notatka na koniec lekcji
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w parach, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy 1, egzemplarze „Przedwiośnia", tabela z układem powieści (dodatek), tablica

Cel ogólny

Odtworzenie doświadczeń Cezarego w Baku i ocena, jak bohater godzi wiarę w rewolucję z tym, co widzi.

Cele operacyjne – uczeń po lekcji:

- Uczeń przedstawia losy Cezarego i jego matki w Baku w czasie rewolucji.
- Uczeń wyjaśnia, jakie racje rewolucji przyjmuje młody Cezary.
- Uczeń porównuje te racje z obrazami przemocy w mieście i ocenia ich zderzenie.
- Uczeń formułuje wniosek o postawie bohatera wobec rewolucji i uzasadnia go cytatem.

Cele w języku ucznia

- Opowiesz, co Cezary przeżył w Baku.
- Wyjaśnisz, dlaczego Cezary najpierw popiera rewolucję.
- Ocenisz, jak Cezary godzi swój zachwyt rewolucją z tym, co widzi w Baku.

Wymagania z podstawy programowej

- **I.1.7** – wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe
- **I.1.9** – rozpoznaje w utworze i interpretuje sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej
- **I.1.8** – rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz ich związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi
- **I.1.14** – wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny

Źródło: podstawa programowa dla liceum i technikum z 2018 r. w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019) – obowiązuje we wszystkich klasach w roku szkolnym 2026/2027.

Kryteria sukcesu

- Potrafię wymienić najważniejsze zdarzenia z życia Cezarego w Baku.
- Potrafię wyjaśnić, czym dla młodego Cezarego jest rewolucja.
- Potrafię wskazać w tekście obraz przeczący jego wierze w rewolucję, a w drugim fragmencie – dowód, że wiara trwa.
- Potrafię zapisać wniosek o postawie bohatera z jednym cytatem.

PIERWSZA ŁAWKA

Układ powieści – co dzieje się w kolejnych częściach

Część	Miejsce i najważniejsze zdarzenia (według tekstu)
Rodowód	Rodzice Cezarego: Seweryn Baryka i Jadwiga z Dąbrowskich (z Siedlec); życie Polaków w Rosji, dom w Baku.
Cz. I „Szklane domy”	Rewolucja w Baku; śmierć matki przy ciężkich robotach; walki Ormian i Tatarów, rzeź; powrót ojca; opowieść o szklanych domach; śmierć ojca w wagonie; miasteczko za granicą: „Gdzież są twoje szklane domy?”.
Cz. II „Nawłoć”	Warszawa i Gajowiec; wojna 1920 r. i przyjaźń z Hipolitem Wielosławskim; dwór w Nawłoci; romans z Laurą Kościeniecką; śmierć Karoliny (strychnina), aresztowanie Wandy; cios szpicrutą od Barwickiego; folwark Chłodek i nędza wsi.
Cz. III „Wiatr od wschodu”	Ulica Miła i dzielnica żydowska; Antoni Lulek i zebranie komunistów; praca i spór z Gajowcem; spotkanie z Laurą; manifestacja pod Belweder – Cezary idzie sam na kordon wojska.

Pułapki – sprawdzone w tekście

- Szklane domy wymyślił w swojej opowieści ojciec Cezarego. W Polsce ich nie ma, a Cezary pojmuje, że ojciec „zażartował sobie”.
- Matka ginie w Baku przy ciężkich robotach, „pchnięta przez dozorcę”. W sporze z Gajowcem Cezary mówi, że umarła z tęsknoty za Polską.
- Seweryn Baryka umiera w pociągu, zanim dojadą do granicy. Ciało zabiera ksiądz i chowa je przy kościele.
- Karolina umiera otruta strychniną. O jej śmierć podejrzewana jest Wanda Okszyńska; w powieści nie pada wyrok.
- Cezarego uderza szpicrutą Barwicki. Cezary odbiera mu szpicrutę i uderza nią Laurę.
- W finale Cezary idzie najpierw w pierwszym szeregu obok Lulka, potem wychodzi z szeregu i idzie sam na kordon wojska.

Przebieg lekcji

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–6 min	Wejście: tytuł i data	• Zapisuje na tablicy tytuł „Przedwiośnie” i datę z końca książki: „Konstancin, d. 21 września 1924”. Pyta: „Jaka to pora roku? Co mogło oznaczać przedwiośnie dla kraju sześć lat po odzyskaniu niepodległości?”.	• Odpowiadają, np.: „Zima się kończy, ale jeszcze nie ma wiosny”, „Państwo jest nowe, ale jeszcze biedne”. • Zapisują temat i pytanie lekcji.

		• Podaje temat, kryteria sukcesu i pytanie lekcji: „Co Cezary widzi w rewolucyjnym Baku i dlaczego mimo to wierzy w rewolucję?”.	
6–13 min	Tło i oś zdarzeń	• Poleca przeczytać tekst „Powieść o przełomie” (zadanie 1) i wykonać polecenia. • Rysuje na tablicy oś: Rodowód – Baku 1914 – rewolucja – śmierć matki – walki w mieście – powrót ojca – droga do Polski.	• Czytają tekst i rozwiązują zadanie 1. • Uzupełniają oś w zeszytach, podając sceny z pamięci.
13–22 min	Śmierć matki	• Czyta fragment o śmierci matki (zadanie 3). Pyta: „Kto odpowiada za tę śmierć? Jak brzmi zdanie o »kuracji« – poważnie czy z goryczą?”. • Dopowiada: przy pogrzebie Cezary zauważa, że obrączkę zdarto z palca matki razem ze skórą.	• Odpowiadają, np.: „Nowa władza zesłała ją do ciężkich robót”, „Narrator mówi z ironią – »kuracja« prowadzi na tamten świat”. • Wykonują zadanie 3.
22–31 min	Rewolucja w oczach Cezarego	• Czyta na głos fragment o rewolucji jako „prawie moralnym” (zadanie 2). Pyta: „Kto według Cezarego był krzywdzony? Do kogo kieruje te słowa? Co się nie zmienia mimo śmierci matki?”. • Przypomina, że Cezary wcześniej bywał na wiecach i z zapałem powtarzał matce wszystko, co usłyszał od mówców.	• Wskazują w parach: ludzie ubodzy, deptani przez uprzywilejowanych; słowa kieruje do ducha zmarłej matki. • Wykonują zadanie 2.
31–40 min	Rzeź w Baku	• Czyta fragment o ulicach Baku (zadanie 4). Pyta: „Dlaczego narrator zastrzega, że mówi »bez przenośni«? Do jakiej pracy zostaje zmuszony Cezary?”. • Przypomina, że wcześniej Ormianie spalili meczety z tatarskimi kobietami i dziećmi – przemoc nie ma jednej strony.	• Wskazują, że obraz jest dosłowny, a skala przemocy jest ogromna; Cezary zakopuje zwłoki. • Wykonują zadanie 4.
40–45 min	Podsumowanie: notatka w trzech zdaniach	• Wraca do pytania lekcji. Prosi o trzy zdania: w co Cezary wierzy, co zobaczył, czy jego wiara przetrwała. • Kilka osób czyta notatki; nauczyciel komentuje jedną według kryteriów sukcesu.	• Piszą notatkę (zadanie 5), np.: „Cezary wierzył, że rewolucja wyrówna krzywdy. Zobaczył śmierć matki i rzeź w mieście, a mimo to nadal nazywa rewolucję »prawem moralnym«. Jego wiara zostaje wystawiona na próbę, ale jeszcze się nie załamuje.”

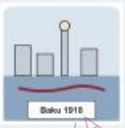
Karta pracy do lekcji 1

„Rewolucja jest to konieczność”? – Cezary w Baku

13 pkt
RAZEM

Imię i nazwisko ..... Data ..... Wynik: ..... / 13 pkt

Pamiętaj: Matka Cezarego ginie w Baku przy ciężkich robotach

1 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 5 pkt

Powieść o przełomie

Żeromski skończył „Przedwiośnie” w Konstancinie we wrześniu 1924 r., sześć lat po odzyskaniu niepodległości. Powieść ukazała się wkrótce potem i od razu wywołała gwałtowne spory. Jedni zarzucali autorowi sprzyjanie komunizmowi, inni czytali ją jako ostrzeżenie przed rewolucją i wezwanie do szybkich reform.

Akcja obejmuje lata od wybuchu wojny w 1914 r. do początku lat dwudziestych. Cezary Baryka dorasta w Baku nad Morzem Kaspijskim. Przeżywa tam rewolucję, potem przyjeżdża do Polski, walczy w wojnie 1920 r., odpoczywa w ziemiańskim dworze i wraca do Warszawy.

Tytuł nawiązuje do pory roku, w której zima jeszcze trwa, a wiosna dopiero się zapowiada. W powieści przedwiośnie pojawia się w ważnych chwilach: przy pierwszym spotkaniu Cezarego z Polską i w ostatniej scenie. Można je odczytać jako obraz młodego państwa, w którym stare jeszcze się nie skończyło, a nowe dopiero się rodzi.

Tekst własny przygotowany do cyklu

1.1 **Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 3 pkt

1. Żeromski ukończył „Przedwiośnie” w 1924 r.	P	F
2. Cezary Baryka dorasta w Warszawie.	P	F
3. Przedwiośnie pojawia się w ostatniej scenie powieści.	P	F

1.2 **Wyjaśnij, jak można odczytać tytuł powieści w odniesieniu do Polski po 1918 r. Odwołaj się do tekstu.** ___ / 2 pkt

2 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 2 pkt

Cz. I – Cezary o rewolucji

Rewolucja — nauczał ducha matki — jest to konieczność, wyższa ponad wszystko. Jest to prawo moralne. Poprzez dziesiątki setek lat ludzie nieszczęśliwi byli przez uprzywilejowanych deptani, ciemiężeni, wyzuwani ze wszelkiego prawa.

Stefan Żeromski, „Przedwiośnie". Tekst według wolnelektury.pl (domena publiczna), cz. I „Szklane domy" (rozmyślania Cezarego po śmierci matki)

2.1 **Do kogo w myślach zwraca się Cezary w tym fragmencie?** ___ / 1 pkt

A. do ojca walczącego w Legionach

B. do Szymona Gajowca

C. do ducha zmarłej matki

D. do komisarza w Baku

2.2 **Wyjaśnij, jaki argument za rewolucją podaje Cezary.** ___ / 1 pkt

3 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 2 pkt

Cz. I – śmierć matki

Skierowano ją do robót publicznych w porcie. Niedługo tam jednak pracowała. Roboty owe były doskonałą kuracją prowadzącą z tego świata na tamten. Cezary wyjednał to swymi prośbami, iż na jakiś czas umieszczono mu matkę w szpitalu powszechnym. Lecz gdy odpoczęła, trzeba było znowu iść do ciężkich robót. Słaby i zniszczony organizm nie wytrzymał: pchnięta przez dozorcę, padła na drodze i skończyła życie.

Stefan Żeromski, „Przedwiośnie". Tekst według wolnelektury.pl (domena publiczna), cz. I „Szklane domy" (śmierć matki Cezarego w Baku)

3.1 **Wyjaśnij, jaki ton ma zdanie o robotach, które były „doskonałą kuracją". Uzasadnij odpowiedź.** ___ / 2 pkt

4 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 2 pkt

Cz. I – Baku w 1918 r.

Niewesoły widok przedstawiały znane ulice. Bez żadnej przesady i bez przenośni mówiąc, krew płynęła nie rowami, lecz lała się po powierzchniach jako rzeka wieloramienna. Ściekała do morza i zafarbowała czyste fale. Trupy wyrżniętych Ormian wrzucano w morze, podwożąc je na brzeg samochodami ciężarowymi i wozami.

Stefan Żeromski, „Przedwiośnie". Tekst według wolnelektury.pl (domena publiczna), cz. I „Szklane domy" (Baku w 1918 r.)

LEKCJA 2 Z 5 · „PRZEDWIOŚNIE" – CYKL LEKCJI

Szklane domy – marzenie ojca i zderzenie z Polską

Lekcja 2 z 5. **Pytanie lekcji:** Czy szklane domy to kłamstwo ojca, czy marzenie o Polsce? Uczniowie mają przed sobą koniec części I i początek części II; w kartach są najważniejsze fragmenty.

Przedmiot	Język polski
Klasa	liceum i technikum, klasa 3
Cykl	„Przedwiośnie" – cykl lekcji – lekcja 2 z 5
Temat lekcji	**Szklane domy – marzenie ojca i zderzenie z Polską**
Czas	45 minut
Metody	czytanie z podziałem na role, praca z fragmentem w parach, rozmowa kierowana, praca z tekstem informacyjnym, tabela porównawcza, krótka wypowiedź pisemna
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w parach, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy 2, egzemplarze „Przedwiośnia", pytania do rozmowy (dodatek), tablica

Cel ogólny

Interpretacja opowieści o szklanych domach jako utopii i odczytanie jej zderzenia z obrazem Polski po przekroczeniu granicy.

Cele operacyjne – uczeń po lekcji:

- Uczeń przedstawia wizję szklanych domów i jej najważniejsze elementy.
- Uczeń wyjaśnia, w jakim celu ojciec opowiada synowi tę historię.
- Uczeń interpretuje szklane domy jako symbol utopii.
- Uczeń porównuje wizję ojca z obrazem miasteczka za granicą i formułuje wniosek.

Cele w języku ucznia

- Opowiesz, czym miały być szklane domy.
- Wyjaśnisz, po co ojciec opowiada tę historię.
- Porównasz marzenie z tym, co Cezary widzi w Polsce.

Wymagania z podstawy programowej

- **I.1.7** – wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe
- **I.1.5** – interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego
- **I.1.13** – przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie propozycji interpretacyjnej
- **I.1.9** – rozpoznaje w utworze i interpretuje sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej

Źródło: podstawa programowa dla liceum i technikum z 2018 r. w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019) – obowiązuje we wszystkich klasach w roku szkolnym 2026/2027.

Kryteria sukcesu

- Potrafię wymienić trzy cechy szklanych domów z opowieści ojca.
- Potrafię podać cel tej opowieści.
- Potrafię wyjaśnić, czym jest utopia, i odnieść to do szklanych domów.
- Potrafię porównać wizję z obrazem miasteczka, podając cytat.

Pytania do rozmowy

Pytania do rozmowy o szklanych domach:

1. Z czego powstają szklane domy i co mają zmienić w życiu ludzi?
2. Jakie zastrzeżenia zgłasza Cezary w rozmowie z ojcem? Co pokazują o jego dawnych poglądach?
3. Po co ojciec opowiada tę historię w drodze, gdy obaj są wyczerpani?
4. Co Cezary widzi po przekroczeniu granicy? Dlaczego opis zaczyna się od przedwiośnia?
5. Czy szklane domy to kłamstwo, marzenie, czy program dla Polski? Uzasadnij.

Przebieg lekcji

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Wejście: jedno słowo o szkle	• Pyta: „Jakie cechy ma szkło? Podajcie po jednym słowie.” Zapisuje odpowiedzi w dwóch kolumnach: zalety i wady.	• Podają słowa, np.: „przejrzyste”, „czyste”, „kruche”, „zimne”.

		• Podaje temat, kryteria sukcesu i pytanie lekcji: „Czy szklane domy to kłamstwo ojca, czy marzenie o Polsce?”.	• Zapisują temat i pytanie lekcji.
5–14 min	Rozmowa ojca z synem	• Prosi dwie osoby o przeczytanie z podziałem na role rozmowy o szklanej hucie (zadanie 1). Pyta: „Kto tu wątpi, a kto przekonuje? Co znaczy uwaga, że szkło się łatwo tłucze?”.	• Czytają i rozmawiają w parach, np.: „Cezary drwi jak młody rewolucjonista, ojciec broni swojej wizji”. • Wykonują zadanie 1.
14–23 min	Wizja i jej cel	• Poleca przeczytać tekst „Marzenie o nowej Polsce” (zadanie 2). Pyta: „Co ma zmienić szkło? Czym ta wizja różni się od rewolucji, w którą wierzy Cezary?”. • Zbiera wnioski na tablicy: tanio, czysto, szybko – dzięki pracy i wynalazkowi, a nie dzięki rewolucji.	• Czytają tekst i wykonują zadanie 2. • Podają cel opowieści: przyciągnąć syna do Polski i dodać mu otuchy w drodze.
23–33 min	Granica: przedwiośnie i błoto	• Czyta fragment o pierwszym miasteczku za granicą i fragment z początku części II (zadania 3 i 4). Pyta: „Co widzi Cezary? Dlaczego opis zaczyna się od przedwiośnia? Co znaczy, że ojciec »zażartował sobie«?”.	• Wypisują w tabeli porównawczej: szkło – błoto, czystość – kałuże, nowe domy – rudery i rumowiska. • Wykonują zadania 3 i 4.
33–41 min	Dyskusja: kłamstwo czy marzenie?	• Dzieli klasę na dwie strony. Jedna broni zdania, że ojciec okłamał syna, druga – że dał mu marzenie i cel. Każda strona podaje dwa miejsca z tekstu. • Na koniec pyta: „Czy szklane domy pojawiają się jeszcze w dalszych częściach? Po co?”.	• Przygotowują argumenty z odwołaniem do tekstu i przedstawiają je. • Przypominają, że Cezary w czasie wojny nigdzie nie widzi szklanych domów i z wolna przestaje o nich myśleć.
41–45 min	Podsumowanie: moja odpowiedź	• Prosi o napisanie dwóch zdań odpowiedzi na pytanie lekcji (zadanie 5) z jednym odwołaniem do tekstu. • Odczytuje dwie odpowiedzi i wskazuje, w której jest dowód z tekstu.	• Piszą odpowiedź, np.: „Szklane domy są marzeniem, a nie kłamstwem – ojciec chciał, by syn pokochał Polskę i zaczął ją budować.” • Sprawdzają się według kryteriów sukcesu.

Typowe trudności uczniów

- Uczniowie sądzą, że szklane domy naprawdę stoją w Polsce. Reakcja: wróć do zdania z początku części II – Cezary ich nie znalazł.
- Uczniowie oceniają ojca tylko jako kłamcę. Reakcja: zapytaj, w jakiej sytuacji i w jakim celu opowiada tę historię.
- Uczniowie mylą utopię z kłamstwem. Reakcja: wyjaśnij, że utopia to opis idealnego świata, który nie istnieje, ale wskazuje kierunek.

Karta pracy do lekcji 2

Szklane domy – marzenie ojca i zderzenie z Polską

12 pkt
RAZEM

Imię i nazwisko ..... Data ..... Wynik: ..... / 12 pkt

Pamiętaj: Szklane domy to opowieść ojca – w Polsce ich nie ma

1 Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 2 pkt

Cz. I – rozmowa o szklanej hucie

— Ale co to ma wspólnego z „nową cywilizacją”?
— Jakże! Od tego się ta cywilizacja zaczęła.
— Od jednej szklanej huty?
— Tak!
— Jakaś — mam wrażenie — krucha i łatwo tłukąca się cywilizacja.
— Przeciwnie! Najmocniejsza na tym padole z żelaza i betonu.
— Szkło się łatwo tłucze.

Stefan Żeromski, „Przedwiośnie”. Tekst według wolnelektury.pl (domena publiczna), cz. I „Szklane domy” (rozmowa Cezarego z ojcem w drodze do Polski)

1.1 Które zdanie z fragmentu wyraża wątpliwość Cezarego wobec opowieści ojca? ___ / 1 pkt

A. Szkło się łatwo tłucze.

B. Tak!

C. Najmocniejsza na tym padole z żelaza i betonu.

D. Od tego się ta cywilizacja zaczęła.

1.2 Wyjaśnij, jaką wartość ma według ojca szklana cywilizacja. ___ / 1 pkt

2 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 4 pkt

Marzenie o nowej Polsce

Opowieść Seweryna Baryki o szklanych domach to marzenie o nowoczesnej Polsce. Szkło z nadmorskiego piasku miałoby być tanie, czyste i trwałe. Domy powstawałyby w kilka dni, a obok nich szkoły i kościoły projektowane przez artystów. Ludzie, mieszkając w jasnych wnętrzach, staliby się czyści i zdrowi. W tej wizji postęp przychodzi dzięki wynalazkowi i pracy, a nie dzięki rewolucji.

Ojciec opowiada synowi tę historię w drodze, gdy obaj są głodni i chorzy. Chce przekonać chłopaka, który zachwycał się rewolucją, że Polska jest krajem przyszłości. Opowieść ma więc dwa cele: przyciągnąć Cezarego do ojczyzny i dodać otuchy w drodze.

Zaraz po przekroczeniu granicy Cezary widzi błoto, rudery i nędzę. Pytanie „Gdzież są twoje szklane domy?" zamyka pierwszą część powieści. Szklane domy stają się odtąd znakiem utopii, czyli pięknego, ale nierealnego projektu.

Tekst własny przygotowany do cyklu

2.1 **Podaj dwa cele, w jakich ojciec opowiada synowi o szklanych domach.** ___ / 2 pkt

2.2 **Wyjaśnij, dlaczego szklane domy można nazwać utopią.** ___ / 2 pkt

3 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 2 pkt

Koniec cz. I – pierwsze miasteczko za granicą

Przedwiośnie zdmuchnęło już z dachów bud najbliższych lód i śnieg — ogrzało już naturalnym powiewem południa wnętrza, które długa i ciężka zima, wróg biedaków, przejmowała śmiercionośnym tchnieniem. (…) Cezary patrzał posępnymi oczyma na grząskie uliczki, pełne niezgruntowanego bajora, na domy rozmaitej wysokości, formy, maści i stopnia zapaprania zewnętrznego, na chlewy i kałuże, na zabudowania i spalone rumowiska. (…)
„Gdzież są twoje szklane domy? — rozmyślał brnąc dalej. — Gdzież są twoje szklane domy?…"

Stefan Żeromski, „Przedwiośnie". Tekst według wolnelektury.pl (domena publiczna), koniec cz. I (pierwsze miasteczko po przekroczeniu granicy)

3.1 **Porównaj obraz miasteczka z wizją szklanych domów. Podaj dwie różnice.** ___ / 2 pkt

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

„Przedwiośnie” – cykl 5 lekcji: scenariusze, karty pracy, sprawdzian, powtórka, liceum i technikum, klasa 3

Podgląd pokazał 12 z 49 stron. Pełna wersja: 49 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- plan cyklu i wskazówki dla nauczyciela: jak przygotować i przeprowadzić lekcje oraz jak oceniać
- Lekcja 1 (45 min): „Rewolucja jest to konieczność”? – Cezary w Baku – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minuta po minucie) i kart
- Lekcja 2 (45 min): Szklane domy – marzenie ojca i zderzenie z Polską – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minuta po minucie) i kar
- Lekcja 3 (45 min): Nawłoć i Chłodek – dwór i wieś – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minuta po minucie) i karta pracy
- Lekcja 4 (45 min): „Ja chcę zaprzeczeń w czynie!” – spór o drogę Polski i otwarty finał – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minut
- Lekcja 5 (45 min): Od lektury do wypracowania maturalnego: teza, argumenty, konteksty – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minuta
- sprawdzian w dwóch grupach (A i B, po 24 pkt) oraz klucz odpowiedzi i zasady oceniania do wszystkich kart.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/cykl-lekcji-jezyk-polski-przedwiosnie-liceum-klasa-3